

KOTUS – INSTITUTET FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN

Institutet för de inhemska språken (Kotus) grundades år 1976. Då slogs separata forskningsenheter och institut för det finska språket och besläktade språk samman till en statlig forskningsinstitution. Kotus ligger i Hagnäs i Helsingfors, och dess arkiv betjänar både Kotus forskare och den breda allmänheten.

På Kotus förvaras samlingar som har utökats under mer än hundra år och som ger en omfattande inblick i språkens, särskilt finskans, svenskans och karelska språkets, varianter och språkforskningens historia. Största delen av materialet tjänar särskilt forskningen om ordlistor, namn och språkförändringar och fungerar som redaktionsmaterial för flera ordböcker. En stor del erbjuder perspektiv för behov inom till exempel traditionsforskning, historia, släkt- och hembygdsforskning samt journalistik. Materialen innehåller framför allt information som har spelats in av utbildade samlare, men också material som har samlats in genom olika publiktävlingar och enkäter. Förutom pappersbaserade samlingar finns även inspelningar och elektroniska språkresurser tillgängliga.

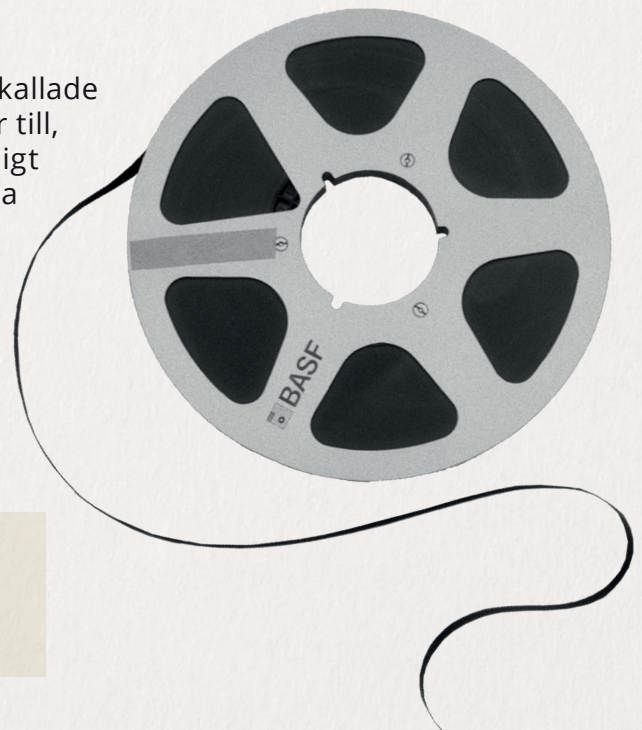

Kotus är en statlig myndighet inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och finansieras huvudsakligen genom statsbudgeten. Vissa delar av myndighetens verksamhet stöds även genom samarbeten med andra finansieringskanaler, såsom stiftelser, föreningar och universitet.

FINSKA BANDARKIVET

Finsk bandarkivet (SKNA) grundades år 1959 som en del av Helsingfors universitet och överfördes senare till Kotus. På universitetet ville man skapa material för studier av talat språk och bevara standardspråket och olika dialekter för efterkommande generationer, eftersom man fruktade att de höll på att försvinna. Finska bandarkivet innehåller cirka 24 000 timmar inspelningar av språkvariationer, till exempel dialekter och allmänspråkliga föreläsningar och intervjuer.

Inspelningarna innehåller huvudsakligen fritt tal av så kallade informanter, och berättelser om ämnen som de känner till, minnen och erfarenheter. Materialen har samlats in enligt arkivets insamlingsplan: Insamlingsplanen var att samla in 30 timmar intervjumaterial från varje finskspråkig socken. Inspelningarna gjordes från och med slutet av 1950-talet under intervjuer med arkivets personal och insamlare som fått finansiering. Förutom insamlingsarbetet har arkivet kompletterats med material som bildats som en del av olika forskningsprojekt som genomförts från och med slutet av 1800-talet.

Källor: Några minuters utdrag ur material från arkivet med inspelningar på finska från slutet av 1800-talet till mitten av 1900-talet.

Yrjö Niva (f. 1877) minns smugglingen vid Torne älv och berättar en historia om en man som lurade tullen. Yrjö Niva bodde i sin ungdom i byn Pelto vid stranden av Torne

älv, innan han flyttade till USA år 1901. Vid sekelskiftet mellan 1800- och 1900-talet smugglades allt från kaffe och socker till tobak över gränsen mellan Finland och Sverige, när man försökte kringgå tullarna. Uppdelad i två band.

Anton Posti (f. 1879) berättar om natten då generalguvernör Nikolaj Bobrikov mördades och om hans begravning. Bobrikov genomförde vid sekelskiftet mellan 1800- och

1900-talet ett förryskningsprogram i Finland, vilket väckte motstånd bland finländarna. Aktivisten Eugen Schauman sköt Bobrikov den 16 juni 1904 och utförde därmed Finlands mest kända politiska mord. Anton Posti kom från Vehkajärvi och tjänstgjorde i tre år som underofficer i Finska gardet, det vill säga i den kejserliga ryska arméns finska truppförband. Han bevittnade händelserna efter mordet som medlem av gardet.

Antti Eevertti Etu-Rouhu (f. 1884) minns motsättningarna under det finska inbördeskriget och sin egen neutralitet. Efter att Finland blev självständigt i december

1917 skärptes motsättningarna mellan arbetarklassen och borgerskapet i början av år 1918 till ett krig mellan de röda och de vita. Etu-Rouhu var statare i Nokia under kriget, det vill säga arbetade dagtid åt en markägare och höll sig själv neutral.

Jakob Einar Holmqvist (f. 1893) från Nikkala i Nedertorneå berättar om stämningen vid vinterkrigets slut. Vinterkriget började i november 1939, när

Sovjetunionen anföll Finland. Kriget varade i 105 dagar, och hårda strider fortsatte ända till sista dagen. När freden inleddes den 13 mars 1940 klockan 11 tystnade fronten och soldaterna på båda sidor tände en cigarett tillsammans, berättar Holmqvist.

Lempi Pitkänen berättar om en tågresä till Omsk år 1942, då ingermanländare fördes till Sibirien. Under 1900-talet

fördes, fängslade och dödade Sovjetunionen ingermanländare. Förföljelserna eskalerade under 1930- och 40-talet på grund av kriget och Sovjetunionens misstänksamhet mot finländare. Lempi Pitkänen föddes 1926 i en ingermanländsk familj i byn Suosaari nära Sankt Petersburg. Hennes familj blev deporterad till Sibirien när hon var 15 år gammal.

Olga Maria Linden (f. 1879) berättar om Pyttis traditionella maträtter, klimpsoppa och surkål. Klimpsoppan innehåller vanligtvis kött och degbollar. Innan kylskåpet

uppfanns var det mycket viktigt att maten, som till exempel kål, höll sig länge.

Vems tal är lätt att förstå, och vem
måste du anstränga dig mer för att förstå?
Vilka okända ord hör du?

